

Prof. Dr. Halil CİN

İSLÂM VE
OSMANLI HUKUKUNDA
EVLENME

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI No. : 42

HUKUK FAKÜLTESİ YAYINLARI No. : 3

VE OSMANLI HUKUKUNDA EVLENME

Prof. Dr. Halil CİN
Ankara ve Selçuk Üniversiteleri
Öğretim Üyesi

İKİNCİ BASKI

K O N Y A

1988

II. BASIMIN ÖNSÖZÜ

Hukuk, millî kültürün önemli bir parçası olup, toplumun mad-dî ve manevî ihtiyaç ve özelliklerine göre şekillenen bir müessesedir. Zamanın ve ihtiyaçların değişmesiyle hukukun da değişmesi çok tabiidir. Nitekim Türk Hukuk İnkılâbı da bu değişimin, yeni Türk Devletinin ihtiyaçlarını karşılama düşüncesinin sonucudur. Ancak, hukukun öyle konuları vardır ki, sosyo - kültürel değişmeler karşısında birden ortadan kaldırılmaları, insanların onları terk etmeleri mümkün değildir. Çünkü onlar, gelenek ve göreneklerin ve millî kültürün bazı özelliklerini bünyelerinde muhafaza ederler. İşte bunlardan biri aile müessesesi ve onun kurucu işlemi olan evlenmedir.

Medeni Kanunun kabulünden bu yana 61 yıl geçmesine rağmen eski hukukumuzun evlenmeye ilişkin bazı kuralları ve gelenekleri halkımız içinde yaşamaya devam etmektedir. Dinî bir karakteri olmamasına rağmen evlenmeye dinî bir vasıf izafesi suretiyle Türk toplumunda yerleşen imam nikâhı ile evlenme adeti, eski hukukumuzun millî kültür değerleriyle birleşip kaynaşmış bir geleneği olarak sürmektedir. Kırsal kesimde, hatta birçok büyük Anadolu kentlerinde imam nikâhı ile evlenme veya birleşmeler ile birden fazla kadınla evlenme adetleri devam etmektedir. Tarihî, sosyo-kültürel ve ekonomik sebeplerle medeni kanunun koyduğu yasağa rağmen devam eden bu tür evlenmelerin önlenmesi ve mevcutların hukukî ve sosyal sonuçlarından kadın ve çocukların korunması için devlet, bazı vakıf, dernek ve kuruluşlarca önemli çalışmalar yapılmaktadır. Bunların başarılı olabilmesi için İslâmî evlenme ve İslâm hukukunun evlenme ile ilgili hükümlerinin iyi bilinmesi, yanlış inanç ve kanaatlerden halkın kurtarılması gerekmektedir. Konunun yanlış da olsa bir yönüyle dini inanç ve hükümlere dayanarak gelişmiş ve oluşmuş bulunması, yapılacak çalışmaların bilgi ve titizlikle gerçekleştirilmesini icabettirmektedir. İslâm Hukuku ve özellikle evlenmeye dair İslâmî hükümler hakkında halk arasında yaşayan yanlış bilgi ve inanışlar ile İslâmî evlenmenin resmi bir me-

••»«•• h 11 f.ırumn ihtiuac olmadan karşılıklı rıza ile aktedilmesi keyfi-

nikâhsız, imam nikâhı ile evlenme adetinin yaşaması sonu-
xj utmaktadır.

rica, son 8 -10 yıldan beri Türkiye'nin çevresinde bulunan
kelerde, İslâm hukukuna dönüş konusundaki siyasi faaliyet-
İf da olsa Türkiye'de mevcut lâik, demokratik cumhuriyet
e karşı bazı zararlı tesirlerin oluşmasına sebep olmaktadır,
takkında bilgisi bulunan veya bulunmayan kimselerin za-
man görüşler ileri sürmeleri de çeşitli tartışmalara yol ac-
ır.

m aile hukuku ve özellikle evlenme konusundaki hükümle-
ru olarak bilinmesi ve anlaşılması ile yanlış değerlendirmе-
dan kalkacaktır. Eski hukukumuzdan kalan ve çağdaş Türk
ı için bir ayıp sayılan teaddüd-ü zevcat Medeni Kanuna rağ-
\am nikâhlı birleşme veya evlenmelerin menşei, hükümleri
ıçları konusunda halkın aydınlatılması, hukuk inkılâbı ve
ı mühim parçası olan aile hukuku reformunun gerçek değe-
atabilmek bakımından önem arz etmektedir.

böyle bir düşünce ile I. baskısı yıllar önce bitmiş olan bu
izin II. baskısı ofset metodu ile gerçekleştirilmiştir. Kitabın
dara ve araştırmacılara faydalı olmasını diler, basım işini
gerçekleştiren Selçuk Üniversitesi Basımevi Müdürü Ersen
<je diğer basımevi personeli ile İşletme Müdürü Ahmet Atıl-
ıshih işlerini yapan değerli arkadaşlarıma içten teşekkürü
rim.

Şubat 1988

Prof. Dr. Halil CİN

ÖNSÖZ

Türk Hukuk Tarihi araştırmalarının ilmî faydaları yanında bugünkü
hukukumuzda bir katkıda bulunması da arzu edilen bir şeydir. Bunu
düşünerek, İslâm ve Osmanlı hukukunda evlenmeyi inceleme konusu
olarak seçtik. Türk Medenî Kanununun kabulünden bu yana 48 sene geç-
miş olmasına rağmen, resmî nikâh mecburiyetine uyulmaksızın vatan-
daşlar arasında imam nikâhı adı verilen evlenmeler, birleşmeler devam
etmektedir. 48 seneden beri çözüme bağlanamamış olan bu mesele zaman
zaman Medenî Kanuna aykırı olarak çıkarılan ve afkanunu denem bazı
kanunlarla, Medenî Kanuna göre evlenme sayılmayan birleşmeler meş-
ru evlenme olarak tescil edilmek suretiyle halledilmek yoluna gidilmiş-
tir. Son afkanunu 1970 yılında yürürlükten kalkmıştır. Ama imam ni-
kâhı ile birleşmeler yurdun her yerinde devam etmektedir. Demek oluyor
ki bu meseleyi sadece afkanunlarıyla çözmek mümkün değildir. O halde
halkı imam nikâhı ile birleşmeye sevkeden nedenleri bulmak gerekir.
Ancak bundan sonradır ki hastalığın kesin tedavisi mümkün olabilir.
Türk halkının imam nikâhı ile birleşmeye itibar etmesinin belli başlı
nedenlerinden biri, tarihidir. Bu, İslâm hukukunun asırlarca Türk toplum
hayatını tanzim etmiş olması vakıasıdır. Başka bir deyimle, İslâm hukuku
Türk'ün hukuku olmuştur. İslâm hukukunda evlenmeyi incelemek hem
asırlarca Türk aile hayatını düzenlemiş olan hukuku yeni neslin bilgisine
sunmak, hem de resmî nikâh müessesesinin başarıya uygulanmasını ber-
taraf eden amilleri bulmak bakımından faydalı olacaktır. İçinde bulun-
duğumuz günlerde Türk siyasi hayatının arzettiği dikkate değer özellik
bakımından da İslâm hukuku incelemeleri önem kazanmıştır.

İslam hukuku tedvin edilmemiş bir hukuktur. Özellikleri sebebiyle,
gerçek anlamda bir tedvin de İslâm hukuku için mümkün değildir. Bu ise,
İslâm hukukunda bir müessesenin ilmî ve sistematik bir şekilde incelen-
mesini çok zorlaştırmaktadır. Biz güçlüğe rağmen, İslâmî evlenmeyi
modern hukuka uygun bir sistem içinde incelemeye gayret ettik.

Bu incelemenin hazırlanması sırasında değerli görüşlerinden istifa eden hocam Prof. Dr. Coşkun (İrnek-İrnek) vâdelerin hâlinde, OK a şükranlarımı arz ederim. Tsatn tr, 2571 Ve 1 C k s l d S m m d a T M U yomlarından Sayın Mustafa Gürelli'ye teşekkürü borç bilirim.

Doç. Dr. Halil CİN
Yukarı Ayrancı, 16 Mart 1974

İ Ç İ N D E K İ L E R

İSLÂM VE OSMANLI HUKUKUNDA EVLENME

BİRİNCİ BÖLÜM j

İSLÂM HUKUKUNDA EVLENME

§ 1. G İ R İ Ő

I. KONUSU VE KONUNUN TAKDİMİ	3
II. İLKEL TOPLUMLARDA EVLİLİK VE AİLE ANLAYIŐI	8
III. İSLÂMİYETTEN ÖNCE ARABİSTAN'DA EVLENME	29
1) Umumî Olarak	29
2) İslâmiyetten Önce Arabistan'da Mevcut Olan Evlenme Şekilleri	33
A) Nikâh al makt.	33
B) Nikâh-uhuta.	34
C) Nikâh-ı sigar (takas evlenmesi).	36
D) Nikâh-ı istibda.	37
E) Gurup evlenmesi	37
F) Serbest birleşmeler.	37
G) Nikâh-ı bedel.	38
H) Nikâh-ı hdn (veya Khidr).	38
I) Deneme evlenmesi.	38
J) Polyandrie'ye dayanan deneme evlenmesi	38
K) Nikâh-ı sahih.	38

§ 2. İSLAM'DA UMUMİ OLARAK EVLENME VE NİŞANLANMA	39
I. EVLENMENİN TARİFİ	39
II. İSLÂM'IN EVLENMEDE YAPTIĐI DEĐİŐİŐİK- LİKLER	43

III. İSLÂM'DA NİŞANLANMA	46	a") Evlenmeye cebr hakkının men- şeî ve gayesi	77
1) Evlenme Teklifinin Şartları	46	b") Kimler cebr hakkına sahiptir? ..	79
A) Muhtemel bir evlenmeyi önleyecek evlenme engelleri olmamalıdır.	47	c") Cebr hakkı kimler üzerinde kullanılabilir?	80
B) Aynı kadına önceden bir başkası tarafından evlenme teklif edilmemiş olmalı.....	47	f) Veli ve vasi tarafından evlendirilen kü- çüklerin seçim hakkı (Hıyar-ül bulûğ) ...	87
2) Evlenme teklifinin Hükümleri	48	a') Tarifi ve gayesi	87
A) Nişanlılığın hüküm ve neticeleri.	48	b') Seçim hakkı kime aittir?	88
b) Nişanın bozulmasından doğan neticeler	49	c') Seçim hakkının kullanılması	88
a) Nişanın bozulması halinde tazminat ö- denip ödenmeyeceği	49	a") Kadın bakımından	89
b) Nişanın bozulması halinde hediyelerin iadesi meselesi	50	b") Erkek bakımından	89
IV. İSLÂM'DA EVLENMENİN HUKUKÎ MAHİ- YETİ	51	g) Evlenmede vekâlet	91
EVLENMENİN ŞARTLARI	59	a') Tarifi	91
I. ESASA AİT ŞARTLAR	59	b') Şartları	91
1) Musbet Şartlar	59	a") Müvekkil bakımından	91
A) Evlenecek kimselerin ayrı cinsten olması	59	b") Vekil bakımından	91
B) Tarafların rızası	59	c') Hükümleri	92
a) Taraflar rızalarını nikâh meclisinde açık- lamak zorundadır.	60	h) Vekâleti olmadan başkası adına nikâh aktetmek	95
b) İcap ve kabul her bakımdan birbirine uy- gun olmalıdır.	61	i) Haber gönderme suretiyle nikâh aktet- mek (Risalet).	96
c) İcap ve kabul taraflarca işitilmelidir	63	C) Evlenmenin iki şahit huzurunda aktedilme- si	96
d) Tarafların rızalarını bizzat açıklayıp açık- layamayacakları meselesi	64	a) Umumî olarak	96
a') Erkek bakımından	65	b) Hanefî, Şafî ve Hanbelî mezheplerinin görüşü	96
b') Kadın bakımından	65	c) Malikî mezhebinin görüşü	97
a") Maliki, Şafî ve Hanbelî mez- heplerinde	65	d) Evlenmede şahit olma ehliyeti	98
b") Hanefî mezhebine göre.	68	a') Şahit mümeyyiz ve reşit olmalıdır ...	98
e) Evlenmede velayet	70	b') Hür olmalı	99
a') Genel olarak evlenmede velayet ve ihtiyarî velayet	71	c') Müslüman olmalı	99
b') Velâyet-i icbar veya cebr hakkı	76	e) Evlenmede en az iki şahidin bulunması gerekir	99
		2) Men i Şartlar, (Evlenme engelleri).	100
		A) Umumî olarak	100
		B) Mutlak evlenme engelleri	101
		-)) Kan hısımlığı	102

b) Sihri hısımlık	g) Mülkiyet münasebetinden doğan engel .. 130
c) Süt hısımlığı (rcda)	h) İhram halinden doğan engel 131
a') Umumî olarak	i) Öldürücü hastalığa ilişkin engel 132
b') Menşei	II. EVLENMENİN ŞEKLİ ŞARTLARI 132
c') Süt hısımlığının şartları	1) Umumî olarak 132
d') Süt hısımlığının neticeleri	A) Serbest birleşme 133
e') Evlenmeleri yasak olan kimseler—	B) Dinî evlenme 133
f) Evliliğin devamı sırasında ortaya çı-	C) Medenî veya laik evlenme 133
kan süt hısımlığı	2) İslâm'da Evlenmenin Şekli Şartları 131
g') Süt hısımlığının isbatı	A) Yapıcı şekli şartlar 135
<i>Geçici veya nisbî evlenme engeller'</i>	a) İradelerin kanuna uygun olarak açık-
a) Din ayrılığı	lanması 135
a') Umumî olarak	a') Evlenecek kadın bakire ise 135
b') Putperestlerle evlenme yasağı	b') Evlenecek kimse bir dilsizse 135
c') Müslüman erkek ehli ki'ap kadınla	c') İcabta bulunan kimse uzak bir yer-
evlenebilir	de ise 136
d') Müslüman kadın müslüman olmıyan	b) İradelerin açıklanması anında iki şahit bu-
erkeklerle evlenemez	lunması 136
e') Gayrimüslim karı kocadan birinin	B) İşba t a ve Aleniyeti temine matuf şekli şart-
veya ikisinin İslâmiyeti kabul etme-	lar 137
si = (irtidat)	§ 4. EVLENMENİN BUTLANI 144
b) Üçlü boşanmadan doğan evlenme engeli.	I. UMUMÎ OLARAK 144
a') Umumî olarak	II. İSLÂM HUKUKUNDA BÂTIL MUAMELE 146
b') Hüllenin şartları	III. EVLENMENİN BUTLANI 148
c) İddete bağlı evlenme engeli	1) Zifaktan Önce 148
a') Evliliğin ölümle sona ermesi halin-	2) Zifaktan sonra 149
de	IV. MUTLAK BUTLANLA BÂTIL EVLENME-
b') Evliliğin talâkla sona ermesi halin-	LER 151
de	1) Kanunen Yasak Derecede Hısımlık 151
c') İddete bağlı engelin neticeleri	2) Evli Bir Kadınla Evlenme 152
d) Çok karılığa bağlı evlenme engeli	3) İddet İçinde Olan Bir Kadınla Evlenme 153
a') Eski Araplar'da çok karılık (Poly-	4) İki Kız Kardeşle Evlenme 153
gynie)	5) Üçlü Boşanma İle Boşanmış Kadınla Evlenme 154
b') İslâm'da çok karılık	6) Putperest Kadınla Evlenme 154
e) Sihri hısımlıktan doğan engel	7) Dört Kadınla Evli Olma 154
f) Başkasıyla evli olmaktan doğan engel	8) Şahitsiz Aktedilen Evlenme 154

FASİT VEYA'NİSBİ BUTLANLA BÂTİL EVLENMELER.

- 1) Velinin İzni Olmadan Yapılan Evlenme.
- 2) Daha Yakın Derecede Veli Varken Uzak Derecede Bir Veli Tarafından Aktedilen Evlenme
- 3) Yetkisiz Kimse Tarafından Başkası Adına Yapılan Evlenme
- 4) Vekilin Yetkisini Aşması
- 5) Mehre İlişkin Kaidelere Uyulmaması.
- 6) Kadının Küfvü Olmayan Bir Erkekle Evlenmemesi.
 - A) *Umumî olarak*
 - B) *Kefaete karşı olan görüş*
 - C) *Kefaeli kabul eden görüş*
 - D) *Kefaetin unsurları*
- a) Nesep veya doğum bakımından eşitlik
 - b) Dinde (İslâm olmada) eşitlik
 - c) Meslekbakımından denklik
 - d) Dindarlıkta ve iyi ahlâk sahibi olmada denklik
- e) Servette veya malda eşitlik
- f) Hürriyete eşitlik
 - E) *Malikî mezhebinde kefaet*
 - F) *Hanbelî mezhebinde kefaet*
 - G) *Şafî mezhebinde kefaet*
 - H) *Kefaetin neticeleri*
 - J) *Modern islâm aile hukuku kodlarında kefaet*
- 7) İrade Fesadı Halleri

EVLİLİĞİN HÜKÜMLERİ

I. UMUMÎ OLARAK

- 1) Koca Hâkimiyetine Dayanan Evlilik
- 2) Eşlerin Eşitliği Esasına Dayanan Evlilik
- 3) Ortalama Sistem

II. EVLENMENİN ŞAHSÎ HÜKÜMLERİ

- 1) Kocanın Karıya Karşı Ödevleri

- A) *iyi muamele*
 - B) *Eşit muamele*
 - C) *Gecelerin karılar arasında eşit olarak paylaşılması*
 - D) *Zıfâfi gerçekleştirme*
 - E) *Birlikte Oturma*
- 2) Kocanın Karıya Karşı Olan Hakları
 - A) *İkametgâhı tesbit hakkı*
 - B) *Karının evden çıkışını kontrol hakkı*
 - C) *Karının eve ziyaretçi kabulünü yasaklama hakkı*
 - D) *Karıyı birlikte seyhate götürme hakkı*
 - a) Mehri muaccelin ödenmiş olması
 - b) Kocanın güvenilir bir kimse olması
 - c) Seyahatin kadın için tehlikeli olmaması
 - E) *Karıyı tedip hakkı*
 - 3) Karının Kocaya Karşı Ödevleri
 - A) *Kocaya itaat*
 - B) *Birlikte oturma*
 - C) *Özürü olmadıkça cinsî münasebetten kaçınmama*
 - D) *Kocaya sadakat*
 - E) *Evin ve eşin mallarının korunmasına ihtimam etmek*
 - 4) Karının Kocaya Karşı Hakları
 - A) *Kendine iyi muamele edilmesini istemek*
 - B) *Gecelerin eşit olarak paylaşılmasını istemek*
 - C) *Ana babasını ve yakın hısımlarını ziyaret edebilmek*

EVLENMENİN MALÎ HÜKÜMLERİ

- 1) Kadının Şahsî Malları Üzerindeki Tasarruf Hakkı
- 2) Kadın Evin Masraflarına Katılmaya Zorlanamaz.
- 3) Kocanın Nafaka Mükellefiyeti
 - A) *Umumî olarak*

<i>il) Nafakanın konusu</i>	197
a) Karının yiyeceklerini temin	197
b) Karının giyim ihtiyacının temini	199
c) Kariya müstakil mesken temini	199
d) Kariya ev işlerinde hizmetçi temini	201
C) Nafaka Mükellefiyetinin başlangıcı	202
a) Evlenme muteber olması	203
b) Kadın cinsî birleşmeye dayanabilecek fizikî olgunluğa erişmiş olması	203
c) Kocanın karısı üzerindeki hakları karının kendi kusuru ile geçici olarak ortadan kalırsa nafaka borcu da geçici olarak kalır	203
6. EVLENMEDE MEHR MESELESİ	210
I. UMUMÎ OLARAK	210
II. HANEFİ, ŞAFİÎ VE HANBELÎ MEZHEPLERİNİ GÖRE	212
III. MALİKÎLERE GÖRE	212
IV. MEHRİN KONUSU VE MİKTARI . . . /	214
1) Mehrin Konusu	214
2) Mehrin Miktarı	216
V. MEHRİN ÇEŞİTLERİ	217
1) Mehri Müsemma	217
A) <i>Mehri muaccel</i>	217
B) <i>Mehri müeccel</i>	218
C) <i>İtimada müstenit ve hakem tarafından tesbit edilen mehr</i>	220
2) Mehri Misi	221
A) <i>'Mehri misi verilmesi gereken haller</i>	221
a)» Evlenme ile mehrin miktarı tesbit edilmişse	221
b) Mehr olarak verilmesi caiz olmayan bir şeyden mehr tesis edilmiş olması	221
c) Hiç mehr ödenmeyeceğinin kararlaştırılması	222
d) Sigar halinde	222

e) Mehr olarak kariya kur'an öğretilmesinin taahhüt edilmesi halinde (Malikîlere göre)	223
B) <i>Mehri mislin tayini</i>	223
3) Şarta-Bağlı Mehr	224
A) <i>Kararlaştırılan mehrin, mehri mislden az olması</i>	224
B) <i>Kararlaştırılan mehrin mehri mislden fazla olması</i>	224
4) Muvazaalı Mehr	225
VI. MEHRİN HUKUKÎ MAHİYETİ	225
1) İslâmiyetten Önce Arabistan'da Mehr	226
A) <i>Kocaya prestij ve şeref vermesi</i>	227
B) <i>Kocaya karının şahsı üzerinde bir otorite kazandırması</i>	227
C) <i>Taraflar arasında akdin yapılmış olduğunu göstermesi</i>	227
2) İslâm'da Mehrin Hukukî Mahiyeti	228
A) <i>Evlenmenin bir satış akdi ve mehrin de satış bedeli olduğu</i>	229
B) <i>Mehrin talâk hakkını kötüye kullanacak kocaya karşı kadına verilmiş bir silâh olduğu</i>	231
C) <i>Mehrin talâk veya kocanın ölümü halinde karının geleceğini temine hizmet etmesi</i>	231
D) <i>Mehrin evlenmenin aktedildiğini gösteren bir formaliteden ibaret olması</i>	232
VII. MEHRİN KESİNLEŞMESİ VEYA DEĞİŞMESİ	233
1) Mehrin Tamamının Kesinleştiği Haller	234
A) <i>Zıfaf</i>	234
B) <i>Halvet-i salihâ</i>	234
C) <i>Eşlerden birinin ölümü</i>	236
2) Mehrin Yansını veya Tamamını Ortadan Kaldıran Haller	237
A) <i>Kadının ancak mehrin yarısını alabildiği haller</i>	237
B) <i>Kadının mehrin tamamını kaybettiği haller</i>	239

VIII. MEHRİN ÖDENMESİ 240

- 1) Umumî Olarak 240
- 2) Mehrin Borçlusu Kimdir? 241
- 3) Mehrin Kabzı 241
 - A) Kadın henüz küçükse. 241
 - B) Kadın erginse. 242
- 4) Kadının Mehr Üzerindeki Tasarruf Hakkı 242
 - A) Mehr misil şeylerden ibaretse. 243
 - B) Mehr ferdiyle muayyen şeylerden ibaretse ... 244
- 5) Mehrin Kefaletle Temini 244
 - A) Kefil kadının velisi ise, kefaleti kabul ettiği anda sıhhatte olması. 245
 - B) Vekilkefaleti kabul ettiği sırada hasta ise ... 245
- 6) Mehr'de Hasar ve Nef'i 246
 - A) Nef i meselesi.....246
 - a) Mehri teşkil eden şeyler henüz kocanın yedinde ise. 246
 - b) Mehr tamamiyle kadına teslim edilmişse. 247
 - B) Hasar meselesi. 247
 - C) Ayıba karşı tekeffül. 248
 - a) Mehr konusu şey umulmayan bir hal sonucu ayıplanmışsa. 249
 - b) Ayıp kocanın fiili neticesi ortaya çıkmışsa 249
 - c) Ayıp üçüncü şahsın fiili neticesi ortaya çıkmışsa 249
 - d) Ayıp kadının fiilinden doğmuşsa. 249
 - D) Zapta karşı tekeffül. 249

IX. MEHRİN ÖDENMEMESİNİN NETİCELERİ .. 249**X. KARI KOCA ARASINDA DOĞABİLECEK MEHRE İLİŞKİN İHTİLÂFLAR 251**

- 1) Umumî Olarak 251
- 2) Mehrin Tesbitine İlişkin İhtilâflar. 251
- 3) Mehrin Miktarına İlişkin İhtilâflar. 252
- 4) Mehrin Ödenmesine İlişkin İhtilâflar. 253

A) Zifaftım önce. 253

B) Zifaf lan sonra.....253

5) Mirasçılar Arasında Çıkan İhtilâflar 255

XI. MUT'AH VEYA TESELLİ HEDİYESİ 255**XII. CİHAZ 256**

1) Umumî Olarak 256

2) Mehrin Bir Kısımının Cihaz Tesisinde Kullanılması 257

3) Baba Tarafından Cihaz Tesisi 257

XIII. 20. YÜZYILDA YAPILMIŞ OLAN İSLÂM AİLE HUKUKU KANUNLARINDA MEHRİN TANZİMİNE KISA BİR BAKIŞ 258

1) Mehrin Evlenme Akdindeki Rolü 259

2) Mehrin Aşağı Haddi Olarak Tesbit Edilmiş Miktarlar Terkedilmiştir. 259

3) Mehrin Konusu 260

4) Mehrin Ödenmesi 260

5) Mehri Teyit Eden Veya Kısmen Yahut Tamamen Kaldıran Haller. 260

§ 7. EVLİLİK BİRLİĞİNİN KORUNMASI 261

I. UMUMÎ OLARAK 261

II. İSLÂM HUKUKUNDA EVLİLİK BİRLİĞİNİN KORUNMASI 261

III. EVLENME AKDİNE DERCİ MÜMKÜN ŞARTLAR 262

1) Hanbelî Mezhebinde. 263

2) Hanefi, Malikî ve Şafîî Mezheplerinde. 263

A) Kanuna Uygun olan şartlar. 263

B) Kanuna aykırı olan şartlar. 264

§ 8. EVLENMENİN İSBATI 266

I. UMUMÎ OLARAK 266

II. EVLENMENİN İSBATINA YARAYAN USULLER 266

1) İkrar Veya İki Taraflı Beyan 266

2) Şahadet 267

3) Yemin 267

İKİNCİ BÖLÜM

OSMANLI HUKUKUNDA EVLENME

§ 1. İSLÂM'DAN ÖNCETÜRKLERDE EVLENME	271
I. ESKİ TÜRKLER'DE AİLE VE EVLİLİK ANLA- YIŞINA KISA BİR BAKIŞ	271
II. ESKİ TÜRKLER'DE KALIN	274
III. KALININ HUKUKÎ MAHİYETİ	274
1) Kalın Bir Satış Bedelidir.	275
2) Kızın Yetiştirilmesi Masraflarına İştiraktır.	275
3) Babanın Velayet Hakkının Karşılığıdır.	275
VI. KALIN VERİLMESİNİN HUKUKÎ NETİCE- LERİ	276
1) Nişan Kalının Tesliminden Önce Bozulursa—	277
2) Nişan Kalının Tesliminden Sonra Bozulursa—	277
5 2. OSMANLI HUKUKUNDA DEVLETİN EVLENMEYE MÜDAHALESİ	281
I. UMUMÎ OLARAK	281
II. OSMANLI HUKUKUNDA	282
1) Tanzimattan Önce	282
2) Tanzimattan Sonra	285
III. H. 1333/M 1917 TARİHLİ HUKUK-İ AİLE KA- RARNAMESİ	292
1) Kanunun Sistematiği	292
2) H. A. K.rün Getirdiği Yenilikler.	293
A) Nişanlanma	294
B) Evlenme ehliyeti.	294
C) Evlenme akdine devletin müdahalesi.	296
a) Hâkim veya naibinin huzuru	296
b) İlân mecburiyeti	299
D) Çok kadınla evlenme = taaddüd-i zevcatın sınırlandırılması.	300
3) H. A. K. nin Evlenmenin Butlanına İlişkin Hü- kümleri	303
4) H. A. K. nin İlgası	305
IV. BMM. HÜKÜMETİ ZAMANINDA AİLE HU- KUKUNUN TEDVİNİ ÇALIŞMALARI	306

§ 3. MEDENÎ KANUN VE RESMÎ NİKÂH.	311
I. UMUMÎ OLARAK	311
II. KANUN DIŞI (İMAM NİKÂHI İLE) BİRLEŞME- LER VE NESEPSİZ ÇOCUKLAR MESELESİ	314
1) Umumî Olarak	314
2) Kanun Dışı Birleşmeler.	317
3) Kanun Dışı Birleşmelerin Sebepleri	318
A) <i>Mevzuata taallük edenler.</i>	318
a) Adlî Kanunlar bakımından.	318
b) İdarî kanunlar bakımından.	320
c) Askerî Kanunlar bakımından	321
d) Malî kanunlar bakımından.	321
e) Sıhî kanunlar bakımından.	322
B) <i>Kültürel ve eğitimle ilgili sebepler.</i>	322
C) <i>Sosyo-ekonomik sebepler.</i>	324
4) Kanun Dışı Birleşmeleri Önlemek İçin Teklif Edi- len Tedbirler.	325
A) <i>Adlî bakımdan.</i>	326
B) <i>İdarî bakımdan.</i>	327
C) <i>Sağlık bakımından.</i>	328
D) <i>Kültürel bakımdan.</i>	328
E) <i>Sosyal ve ekonomik bakımdan.</i>	329
F) <i>Askerî bakımdan.</i>	329
5) Sebepler ve Tedbirlerin Tartışılması.	329
A) <i>Evlenmenin kolaylaştırılması.</i>	329
B) <i>Boşanmanın kolaylaştırılması.</i>	331
a) Sulh teşebbüsünün kaldırılması	332
b) MK. nun boşanma hükümlerinde değişik- lik yapılması	332
§ 4. NETİCE	350
BİBLİYOGRAFYA	369
PERİYODİKLER	381
KISALTMALAR	382